

Judikatūras krājums

Lieta C-382/12 P

MasterCard Inc. u.c.
pret
Eiropas Komisiju

Apelācija — Pretapelācija — Pieņemamība — EKL 81. pants — Atvērta ar debetkartēm, atliktā maksājuma kartēm un kredītkartēm veicamo maksājumu sistēma — Daudzpusējas starpbanku standarta komisijas maksas — Uzņēmumu apvienība — Konkurences ierobežojumi, ko rada sekas — Pārbaudes tiesā kritērijs — Jēdziens “aksesuārs ierobežojums” — Objektīvi nepieciešams un samērīgs raksturs — Atbilstoši “hipotētiski pieņēmumi” — Divpusējas sistēmas — Pieeja attiecībā uz pirmajā instancē iesniegta prasības pieteikuma pielikumiem

Kopsavilkums – Tiesas (trešā palāta) 2014. gada 11. septembra spriedums

- 1. Apelācija — Pretapelācija — Pieņemamība — Pienākums iesniegt pretapelāciju ar atsevišķu dokumentu — Noteikums, kas ir ieviests ar jaunu Tiesas Reglamentu — Šī noteikuma nepiemērojamība apelācijas sūdzībai, kas ir iesniegta pirms šī reglamenta stāšanās spēkā — Pretapelācijas sūdzība, kas ar atbildes rakstu uz apelāciju ir iesniegta pirms šī datuma — Pieņemamība*
(Tiesas Reglamenta 57. panta 7. punkts un 176. panta 2. punkts; Tiesas 1991. gada Reglamenta 37. panta 6. punkts)
- 2. Tiesvedība — Pieteikums par lietas ierosināšanu — Formas prasības — Kopsavilkums par izvirzītajiem pamatiem — Tiesību pamati, kas nav izklāstīti prasības pieteikumā — Atsaukšanās uz pielikumā norādītiem pierādījumiem — Nepieņemamība*
(LESD 256. panta 1. punkts; Tiesas statūtu 21. pants un 53. panta pirmā daļa; Vispārējās tiesas Reglamenta 44. panta 1. punkta c) apakšpunkts)
- 3. Apelācija — Pamati — Kļūdainais faktu vērtējums — Nepieņemamība — Faktu un pierādījumu vērtējuma pārbaude Tiesā — Izslēgšana, izņemot sagrozišanas gadījumu — Faktu juridiskā kvalifikācija — Pieņemamība*
(LESD 256. panta 1. punkts; Tiesas statūtu 58. panta pirmā daļa)
- 4. Aizliegtas vienošanās — Uzņēmumu apvienību lēmumi — Jēdziens*
(EKL 81. panta 1. punkts)

5. *Aizliegtas vienošanās — Konkurences apdraudējums — Aksesuārs ierobežojums — Jēdziens — Ierobežojums, kas ir nepieciešams pamatoperācijas īstenošanai — Objektīvs un samērīgs raksturs — Ierobežojums, kas pamatoperāciju padara par grūtāk īstenojamu vai mazāk izdevīgu — Izslēgšana no jēdziena — Raksturs, kas atšķiras no tāda ierobežojuma nepieciešamā rakstura, kuram var piemērot izņēmumu*
(EKL 81. panta 1. un 3. punkts)
6. *Aizliegtas vienošanās — Konkurences apdraudējums — Aksesuārs ierobežojums — Jēdziens — Ierobežojums, kas ir nepieciešams pamatoperācijas īstenošanai — Objektīvs un samērīgs raksturs — Samērīga rakstura novērtējums*
(EKL 81. panta 1. un 3. punkts)
7. *Apelācija — Pamati — Nepietiekams pamatojums — Vispārējās tiesas izmantots netiešs pamatojums — Pieļaujamība — Nosacījumi*
(LESD 256. pants; Tiesas statūtu 36. pants un 53. panta pirmā daļa; Vispārējās tiesas Reglamenta 81. pants)
8. *Apelācija — Pamati — Pamats, kas izriet no tā, ka Vispārējā tiesa nav sniegusi atbildi uz pamatu — Norādīšanas kārtība*
(LESD 256. panta 1. punkts; Tiesas statūtu 58. panta pirmā daļa; Tiesas 1991. gada Reglamenta 112. panta 1. punkta pirmās daļas c) apakšpunkts)
9. *Apelācija — Pamati — Kāda Vispārējās tiesas argumentācijas aspekta precīzas kritikas nepieciešamība — Neskaidrs pamats — Nepieņemamība*
(LESD 256. panta 1. punkts; Tiesas statūtu 58. panta pirmā daļa; Tiesas 1991. gada Reglamenta 112. panta 1. punkta pirmās daļas c) apakšpunkts)
10. *Konkurence — Lēmums par konkurences tiesību normu piemērošanu — Pārbaude tiesā — Apjoms — Tiesiskuma pārbaude attiecībā gan uz tiesībām, gan arī uz faktiem*
(EKL 81. panta 1. punkts; LESD 261. un 263. pants; Padomes Regulas Nr. 1/2003 31. pants)
11. *Aizliegtas vienošanās — Konkurences apdraudējums — Izvērtēšana atkarībā no ekonomiskā un tiesiskā konteksta — Ietekmes uz konkurenci strīdus nolīguma neesamības apstākļos pārbaudes neveikšana — Nepieļaujamība*
(EKL 81. panta 1. punkts)
12. *Apelācija — Pamati — Sprieduma motīvu daļa, kurā pieļauts Savienības tiesību pārkāpums — Citu juridisku apsvērumu dēļ pamatota rezolutīvā daļa*
(LESD 256. panta 1. punkts; Tiesas statūtu 58. panta pirmā daļa)
13. *Aizliegtas vienošanās — Konkurences apdraudējums — Vērtējuma kritēriji — Pret konkurenci vērsts mērķis — Pietiekams konstatējums*
(EKL 81. panta 1. punkts)

14. *Apelācija — Pamati — Vispārējā tiesā izvirzīto pamatu un argumentu vienkārša atkārtošana — Norādītās kļūdas tiesību piemērošanā neidentificēšana — Nepieņemamība*

(LESD 256. panta 1. punkts; Tiesas statūtu 58. panta pirmā daļa; Tiesas 1991. gada Reglamenta 112. panta 1. punkta pirmās daļas c) apakšpunkts)

15. *Aizliegtas vienošanās — Aizliegums — Atbrīvojums — Nosacījumi — Preču ražošanas vai izplatīšanas uzlabošana vai tehniskas vai saimnieciskas attīstības veicināšana — Objektīvas konkurences priekšrocības, kas var kompensēt nolīguma radītos traucējumus — Šo kritēriju piemērošana divpusējai sistēmai — Ietekmes uz patērētājiem atšķirīgā saistītā tirgū labvēlīgs raksturs — Nepietiekamība — Nepieciešamība konstatēt priekšrocības konkrētajā tirgū*

(EKL 81. panta 3. punkts)

16. *Aizliegtas vienošanās — Aizliegums — Atbrīvojums — Nosacījumi — Pierādīšanas pienākums — Apjoms*

(EKL 81. panta 3. punkts)

1. Skat. nolēmuma tekstu.

(sal. ar 23. un 24. punktu)

2. Skat. nolēmuma tekstu.

(sal. ar 36.–39. punktu)

3. Skat. nolēmuma tekstu.

(sal. ar 60., 113. un 119. punktu)

4. Skat. nolēmuma tekstu.

(sal. ar 62., 63., 68., 71., 72. un 76. punktu)

5. Ja ir jānosaka, vai konkurences ierobežojumam EKL 81. panta 1. punktā paredzētais aizliegums varētu nebūt piemērojams tāpēc, ka tas ir aksesuārs saistībā ar pamatoperāciju, kurai nav šāda pret konkurenci vērsta rakstura, ir jāpārbauda, vai šīs operācijas īstenošana attiecīgā ierobežojuma neesamības apstākļos būtu neiespējama. To, ka attiecīgā ierobežojuma neesamības apstākļos minētā operācija būtu vienkārši kļuvusi par grūtāk īstenojamu vai pat mazāk izdevīgu, nevar uzskatīt par faktu, kas piešķirtu šim ierobežojumam objektīvi nepieciešamo raksturu, kurš ir vajadzīgs, lai to varētu kvalificēt kā aksesuāru. Izmantojot šādu interpretāciju, šis jēdziens tiktu paplašināts uz ierobežojumiem, kas nav obligāti nepieciešami pamatoperācijas īstenošanai. Šāds rezultāts varētu apdraudēt EKL 81. panta 1. punktā paredzētā aizlieguma lietderīgo iedarbību.

Šīs interpretācijas rezultātā nevar notikt sajaukšana starp, no vienas puses, nosacījumiem, lai ierobežojumu varētu kvalificēt kā aksesuāru EKL 81. panta 1. punkta piemērošanas vajadzībām, un, otrkārt, obligātas vajadzības kritēriju, kas saskaņā ar EKL 81. panta 3. punktu tiek prasīts, lai aizliegtam ierobežojumam varētu piemērot izņēmumu. Šīs divas tiesību normas ir vērstas uz atšķirīgiem mērķiem un šis pēdējais minētais kritērijs attiecas uz jautājumu, vai tādu saskaņošanu starp uzņēmumiem, kurai ir būtiska nelabvēlīga ietekme uz tādiem konkurences parametriem kā cena, preču vai pakalpojumu kvantitāte vai kvalitāte, kurai tādējādi ir piemērojams EKL 81. panta 1. punktā paredzētais aizlieguma princips, EKL 81. panta 3. punkta ietvaros tomēr var uzskatīt par nepieciešamu preču ražošanas vai izplatīšanas uzlabošanai vai tehniskās vai saimnieciskās attīstības veicināšanai, reizē

ļaujot patērētājiem izmantot pienācīgu daļu no iegūtajiem labumiem. Turpretim objektīvās nepieciešamības kritērijs attiecas uz jautājumu, vai, nepastāvot noteiktam komerciālās autonomijas ierobežojumam, pamatoperācija vai pamatdarbība, kurai nav piemērojams EKL 81. panta 1. punktā paredzētais aizliegums un saistībā ar kuru minētajam ierobežojumam ir pakārtots raksturs, var netikt īstenota vai turpināta. Tātad tikai ierobežojumus, kas ir nepieciešami, lai pamatoperācija katrā ziņā varētu tikt veikta, var uzskatīt par tādiem, kas ietilpst aksesuāru ierobežojumu teorijas piemērošanas jomā, un apstāklis, ka šo aksesuāru ierobežojumu neesamība varētu radīt negatīvas sekas attiecībā uz pamatoperāciju, pats par sevi nenožīmē, ka aksesuāri ierobežojumi ir jāuzskata par objektīvi nepieciešamiem, ja to neesamības apstākļos pamatoperāciju joprojām funkcionēs.

(sal. ar 91.–94. un 180. punktu)

6. EKL 81. panta 1. punkta piemērošanas vajadzībām izvērtējot noteikta komerciālās autonomijas ierobežojuma aksesuāra raksturu attiecībā pret pamatoperāciju vai pamatdarbību, ir jāpārbauda ne vien tas, vai šis ierobežojums ir nepieciešams pamatoperācijas vai pamatdarbības īstenošanai, bet arī minētā ierobežojuma samērīgums ar minētās operācijas vai darbības pamatā esošo mērķi.

Tātad, lai noliegtu ierobežojuma aksesuāra raksturu, var pamatoties uz reālistisku alternatīvu, kas ierobežo konkurenci mazāk nekā attiecīgais ierobežojums, esamību. Šajā ziņā, alternatīvas, uz kurām var pamatoties, izvērtējot ierobežojuma objektīvi nepieciešamo raksturu, nevis ir ierobežotas ar situāciju, kura rastos attiecīgā ierobežojuma neesamības apstākļos, bet var attiekties arī uz citiem hipotētiskiem pieņēmumiem, kuri ir balstīti tostarp uz reālistiskām situācijām, kuras varētu rasties minēta ierobežojuma neesamības gadījumā.

(sal. ar 107., 109. un 111. punktu)

7. Skat. nolēmuma tekstu.

(sal. ar 112., 188. un 189. punktu)

8. Skat. nolēmuma tekstu.

(sal. ar 148. punktu)

9. Skat. nolēmuma tekstu.

(sal. ar 151. punktu)

10. Skat. nolēmuma tekstu.

(sal. ar 155. un 156. punktu)

11. Vispārējā tiesa pieļauj kļūdu tiesību piemērošanā, ja, analizējot starptautiskas organizācijas pārvaldītās maksājumu sistēmas daudzpusēju starpbanku komisijas maksu, kuras galvenokārt ir piemērojamas ar maksājumu karti veiktiem pārrobežu maksājumiem Eiropas Ekonomikas zonas vai eurozonas ietvaros, konkurenci ierobežojošas sekas, tā nekādi neaplūko komisijas maksas piemērošanas *ex post* aizlieguma (tas ir, tarififikācijas, kas tiek veikta pēc tam, kad viens no izdevējbankas karšu turētājiem ir veicis pirkumu no kāda no pieņēmējbankas komersantiem un kad darījums ir ticis nodots noregulēšanai, aizlieguma) varbūtējo vai pat loģisko raksturu šo komisijas maksu neesamības gadījumā, bet, lai attaisnotu šāda aizlieguma ņemšanu vērā, vienīgi pamatojas uz sistēmas, kas darbotos bez minētajām komisijas maksām un vienīgi uz komisijas maksas piemērošanas *ex post* aizlieguma pamata, ekonomiskas dzīvotspējas kritēriju.

(sal. ar 161., 165.–167., 169., 173.–175. un 177. punktu)

12. Skat. nolēmuma tekstu.

(sal. ar 170., 174., 175., 190. un 198. punktu)

13. Skat. nolēmuma tekstu.

(sal. ar 184. un 185. punktu)

14. Skat. nolēmuma tekstu.

(sal. ar 215., 216. un 218. punktu)

15. Jebkuram uzņēmumu apvienības lēmumam, kas ir atzīts par pretēju EKL 81. panta 1. punkta noteikumiem, šī panta 3. punktā paredzētais izņēmums var tikt piemērots tikai tad, ja šis lēmums atbilst šajā punktā ietvertajiem nosacījumiem, tostarp nosacījumam par preču ražošanas vai izplatīšanas uzlabošanu vai tehniskas vai saimnieciskas attīstības veicināšanu. Turklāt, ja uzņēmumu apvienības lēmumu nevar nodalīt no pamatoperācijas vai pamatdarbības, ar kuru tas ir saistīts, neapdraudot tā pastāvēšanu un mērķus, šī lēmuma atbilstība EKL 81. pantam ir jāizskata kopumā ar pamatoperācijas vai pamatdarbības, saistībā ar kuru lēmums ir uzskatāms par aksesuāru, atbilstību.

Turpretim, ja ir konstatēts, ka šāds lēmums nav objektīvi nepieciešams noteiktas operācijas vai darbības īstenošanai, saistībā ar EKL 81. panta 3. punktu var tikt ņemtas vērā tikai objektīvas priekšrocības, kas izriet tieši no minētā lēmuma.

Turklāt par uzlabojumu EKL 81. panta 3. punktā noteiktā pirmā nosacījuma izpratnē nevar uzskatīt jebkuras priekšrocības, ko partneri gūst no attiecīga nolīguma attiecībā uz to ražošanas vai izplatīšanas darbību. Šim uzlabojumam it īpaši ir jāsniedz būtiskas objektīvas priekšrocības, kas var kompensēt negatīvās sekas, ko šis nolīgums rada konkurences jomā.

Šajā kontekstā, pastāvot divpusēja rakstura sistēmai, – lai novērtētu, vai pasākums, ar ko tiek pārkāpts EKL 81. panta 1. punktā paredzētais aizlieguma princips, jo tas rada ierobežojošas sekas attiecībā uz vienu no divām ar šo sistēmu saistītajām patērētāju grupām, var atbilst EKL 81. panta 3. punktā paredzētajam pirmajam nosacījumam, ir jāņem vērā sistēma, kurā šis pasākums iekļaujas, attiecīgajā gadījumā ieskaitot visas objektīvas priekšrocības, kas no minēta pasākuma izriet ne vien tirgū, saistībā ar kuru ierobežojums ir konstatēts, bet arī tirgū, kas ietver ar minēto sistēmu saistīto otro patērētāju grupu, it īpaši tad, ja, kā tas ir šajā lietā, starp diviem minētās sistēmas aspektiem pastāv mijiedarbība. Šajā ziņā attiecīgajā gadījumā ir jānovērtē, vai šādas priekšrocības var kompensēt negatīvās sekas, ko šis pasākums rada konkurences jomā. It īpaši, pārbaudot EKL 81. panta 3. punktā paredzēto pirmo nosacījumu, principā ir jāņem vērā visas objektīvas priekšrocības, kas pastāv ne vien konkrētajā tirgū, bet arī atsevišķā, bet saistītā tirgū.

Tomēr gadījumā, ja ierobežojošas sekas ir tikušas konstatētas tikai vienā divpusējas sistēmas tirgū, priekšrocības, kas no ierobežojošā pasākuma izriet atšķirīgā, bet saistītā tirgū, kas arī ir saistīts ar minēto sistēmu, pašas par sevi nevar kompensēt no šī pasākuma izrietošās negatīvas sekas, ja nepastāv neviens pierādījums par būtisku objektīvu priekšrocību esamību, kas uz minēto pasākumu ir attiecināmas konkrētajā tirgū, it īpaši, ja patērētāji, kas piedalās minētajos tirgos, būtībā nav vieni un tie paši.

(sal. ar 230., 231., 234., 237., 240. un 242. punktu)

16. Skat. nolēmuma tekstu.

(sal. ar 235. un 236. punktu)